

Πανελλήνιες Εξετάσεις Ημερήσιων Γενικών Λυκείων
Εξεταζόμενο Μάθημα: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ημερομηνία: Δευτέρα 14 Ιουνίου 2021

Ενδεικτικές Απαντήσεις Θεμάτων

ΘΕΜΑ Α

Ο αρθρογράφος παραθέτει τις απόψεις δύο τελειόφοιτων για το εργασιακό μέλλον. Συγκεκριμένα, ο πρώτος υποστηρίζει ότι ο επαγγελματικός προσανατολισμός πρέπει να εντάσσεται στην εκπαίδευση από νωρίς, καθώς η απουσία του ωθεί τους νέους σε επιλογή κορεσμένων επαγγελμάτων με απόρροια την όξυνση της ανεργίας. Η δεύτερη θεωρεί πως ως τελειόφοιτοι ασφυκτιούν βιώνοντας την ανεργία και τα οικονομικά προβλήματα, που πλήττουν την αγορά εργασίας, οδηγώντας στην ετεροαπασχόληση ή στη μετανάστευση.

68 λέξεις

ΘΕΜΑ Β

Β1.

- α- ΣΩΣΤΟ
- β- ΣΩΣΤΟ
- γ- ΛΑΘΟΣ
- δ- ΣΩΣΤΟ
- ε- ΛΑΘΟΣ

Β2

α.

Κυριολεκτικός τίτλος: «Οι προσδοκίες των νέων για την επαγγελματική ενασχόληση»

Μεταφορικός Τίτλος: «Τα όνειρα και οι εφιάλτες για ένα αβέβαιο αύριο»

β.

Η συντάκτρια του κειμένου 1 **προκειμένου να αποδείξει ότι** «η τελευταία κρίση κατάφερε ένα απροσδόκητο πλήγμα στο παρόν και στη λατρεία του, θυμίζοντας ότι το μέλλον νοηματοδοτεί κάθε μας πράξη, η απαλοιφή του σημαίνει απαλοιφή όλης της παρελθούσας εμπειρίας» (1η παρ.) παραθέτει τα αποτελέσματα της έρευνας του Pew Research Center, όπου ειδήμονες στρέφουν το βλέμμα στο μέλλον και κάνουν προβλέψεις για αυτό. Το 47% κάνει αρνητικές προβλέψεις για τις τεχνολογικές εξελίξεις («Το 47% δήλωσε...κοινωνικής συνοχής»), ενώ το 39% αντιμετωπίζει με αισιοδοξία το μέλλον («Το 39% δήλωσε...εξάσκηση των πράξεων»). Έτσι με την παράθεση στατιστικών στοιχείων **επικαλείται τη λογική του δέκτη, ενισχύοντας την πειστικότητα και εγκυρότητα των λόγων της και τεκμηριώνει** ότι πλέον οι προσδοκίες δεν συρρικνώνονται στο τώρα, όπως συνέβαινε πριν την τελευταία κρίση («Η κατάρρευση...ανθρώπινης εμπειρίας», 1η παρ.)

Στο κείμενο 2, με την παράθεση μαρτυριών τελειόφοιτων σχετικές με τις προσδοκίες τους για το εργασιακό μέλλον («Όταν με ρωτούν...κοινωνίας ισότητας», «Από τη μια πλευρά...και με δίδαξαν», «πρέπει να είναι...ανεργίας», «ως τελειόφοιτοι...επαγγελματικές ευκαιρίες»), ενισχύεται η **αυθεντικότητα και ο βιωματικός χαρακτήρας**, καθώς παρατίθενται αυτούσιες οι απόψεις των νέων για ένα θέμα που τους αφορά άμεσα και ο αναγνώστης το παρακολουθεί μέσα από τη δική τους οπτική, χωρίς τη διαμεσολάβηση και το «φιλτράρισμα» του γράφοντος. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η **αμεσότητα** και η **οικειότητα**, προσδίδοντας παράλληλα ζωντάνια και παραστατικότητα στο λόγο.

Β3.

Η συντάκτρια **ευαισθητοποιεί** τους αναγνώστες σχετικά τον τρόπο που πρέπει να απενίζονται το μέλλον. Ειδικότερα, θεωρεί πως το παρόν μας επιτρέπει να έχουμε προσδοκίες για το μέλλον και μάλιστα αισιόδοξες και ελπιδοφόρες, καθώς η ζωή συνεχίζει να υπάρχει μέσα από την ελπίδα. Αυτή είναι η μόνη που μας απομένει. Αυτό το επιτυγχάνει χρησιμοποιώντας ένα ισχυρό επικοινωνιακό μέσο, τη **ρητορική ερώτηση** «Άλλωστε, τι άλλο μπορούμε να κάνουμε;», προσελκύνοντας έτσι το ενδιαφέρον του αναγνώστη και κινητοποιώντας τη σκέψη του. Έπειτα, με τη **μεταφορική χρήση του λόγου** «αέρα της απαντοχής»/ «αδιαπέραστο πέπλο»/ «πεδίο εκκόλαψης προσδοκιών», που εντείνει την παραστατικότητα και ελκυστικότητα του λόγου, αγγίζει συναισθηματικά τους δέκτες. Τέλος, με την **χρήση του α' πληθυντικού προσώπου** («φανταστούμε», «σωρεύουμε», «επιμένουμε», «νιώθουμε», «μπορούμε», «κά-

νουμε)) δημιουργεί μια γέφυρα επικοινωνίας με τον αναγνώστη, προσδίδει μια καθολική διάσταση στα λεγόμενά της και έτσι τον ευαισθητοποιεί.

Γ ΘΕΜΑ

Τα παιδιά στο Σείριο δάκρυσαν λόγω της έντονης αντίθεσης που συνειδητοποιήσαν ότι υπάρχει ανάμεσα στη δική τους ζωή και στη ζωή στη Γη. Τα παιδιά του υπερρεαλιστικού αυτού ποιήματος ζουν στον Σείριο ανέμελα, δίχως έγνοιες, καθώς δεν υπάρχουν πόλεμοι, θάνατος, αγωνίες («Στον Σείριο...και θανάτους»). Παρατηρούν στον ουρανό κάτι παράξενο («παράξενα παιδεύει το μυαλό τους»), αλλά και όμορφο, όπως φαίνεται από την **παρομοίωση** «έν' άστρο σα φτερό θαλασσινό». Ο δάσκαλος τους πληροφορεί ότι είναι η γη. Η όμορφη **εικόνα** που παρατηρούν τα παιδιά από μακριά («τους φαίνεται καράβι μακρινό»), έρχεται σε αντίθεση με την ενδότερη ασχήμια αυτού του τόπου, όπως καταδεικνύεται παραστατικά μέσω της **μεταφοράς** «του σύμπαντος αρρώστια και πληγή». Ενώ τα παιδιά στο Σείριο είναι ασφαλή, φορούν τις γαλάζιες ποδιές και γιορτάζουν τις Κυριακές («και πάνω απ' τη γαλάζια...τα γιορτινά τους.»), στη γη, αγωνίζονται και γράφουν συνθήματα στους τοίχους για να διεκδικήσουν τα όνειρά τους, όπως φαίνεται από τη **μεταφορά** «ακούραστοι του ονείρου κυνηγοί κεντάνε με συνθήματα τους τοίχους». Έτσι, λοιπόν, γεννήθηκε η πρώτη έγνοια για τα παιδιά του Σείριου. Ήταν τα πρώτα δάκρυά τους- δάκρυα συμπόνιας- για τα παιδιά της Γης, που δεν βιώνουν τη γαλήνη του δικού τους ουτοπικού τόπου («Στον Σείριο δακρύσαν...μικρούλα τους καρδιά.»).

Προσωπική ερώτηση:

Ικανοποιημένος/ η, γιατί η ζωή είναι ασφαλής, ξέγνοιαστη, ευχάριστη, χωρίς πόνο, ιδανικό μέρος διαβίωσης.

Δυσανεστημένος/η, γιατί η ζωή είναι ουτοπική και ίσως αδιάφορη, καθώς λείπει η ενεργητικότητα, η ένταση, η αγωνία και οι προκλήσεις που εξιτάρουν τον άνθρωπο και δίνουν νόημα στη μικρή ζωή του.

Δ ΘΕΜΑ

ΕΙΔΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άρθρο σε νεανική ιστοσελίδα

ΠΟΜΠΟΣ: Μαθητής/τρια

ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ: νέοι/νέες/ ευρύ κοινό

ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΛΗΦΘΟΥΝ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΔΟΘΕΝΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΤΙΤΛΟΣ: «Ατενίζοντας το μέλλον»

Α ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

- Πνευματικά εφόδια (κριτική σκέψη, πολύπλευρη καλλιέργεια, σφαιρική ενημέρωση, ευρυμάθεια, ψηφιακές δεξιότητες)
- Ηθικά εφόδια (αρχές, αξίες, ήθος, ακεραιότητα, αυτογνωσία, ανεκτικότητα, ενσυναίσθηση, ευσυνειδησία)
- Κοινωνικοπολιτικά εφόδια (αγωνιστικότητα, συνεργατικότητα, διαλλακτικότητα, πολιτική συνείδηση)
- κείμενο που προτείνεται στο κριτήριο 4 του βιβλίου των μαθητών («Εμείς και οι άλλοι»), «Ο ρυθμός της ιστορίας» του Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου απαντά πολύ εύστοχα σε αυτό το ζητούμενο:

«Το θέμα είναι: η επιτάχυνση του ρυθμού της Ιστορίας και οι συνέπειές της και γενικότερα και ειδικότερα στην περιοχή της παιδείας. «Ζούμε», γράφει ο G. Berger, μέλος του Γαλλικού Ινστιτούτου και διευθυντής συνάμα της ανώτατης γαλλικής παιδείας, «σ' έναν κόσμο που αλλάζει, που αλλάζει γρήγορα και, προπαντός, που αλλάζει ολοένα και πιο γρήγορα», με γεωμετρική πρόοδο. Πώς πρέπει να την αντιμετωπίσει η παιδεία, αν θέλει να είναι συμπαραστατής και όχι ουραγός της ζωής; Τι πρέπει να πούμε στους νέους ανθρώπους, με ποια εφόδια πρέπει να τους οπλίσουμε, ώστε να μη βρεθούν έξω από τη γοργή ανέλιξη του πολιτισμού μας, δηλαδή έξω από το νόημα του καιρού;

Πρέπει να τους μάθουμε πως θα είναι υποχρεωμένοι να ζήσουν μέσα σ' ένα εξαιρετικά κινητό σύμπαν. Εκείνο που ήταν βέβαιο άλλοτε, δεν είναι πια βέβαιο τώρα. Κι ενώ άλλοτε μπορούσαμε να στηρίξουμε την παιδεία μας στην παράδοση, τώρα η παράδοση αποδειχνεται ολοένα και περισσότερο ανίκανη να καλύψει την έκταση

Φροντιστήριο 2001- ΟΡΟΣΗΜΟ

Φιλίππου & Ν. Γρηγορά γωνία, τηλ. 25310-24049, <https://2001.gr>

των παιδευτικών αναγκών. Χρειάζεται λοιπόν κάποιος μετασχηματισμός. Κι ανάμεσα στα άλλα, ο μετασχηματισμός αυτός πρέπει να βασισθεί στην περιοδική και συχνή μετεκπαίδευση. Όποιος σπουδάζει μια επιστήμη πρέπει να τη σπουδάζει παντοτινά, να ανανεώνει τις γνώσεις του, να συμπληρώνει τα κενά που έχει αφήσει η πρώτη του μαθητεία ή τα κενά που σχηματίζονται αναμεταξύ από την άρση των δεδομένων, που έπαυσαν πια να ισχύουν. Έτσι θα δημιουργηθεί ένας καινούργιος τύπος ανθρώπου.

Αλλά με ποιες αρετές πρέπει να είναι προικισμένος αυτός ο άνθρωπος; Ο Gaston Berger αποκρίνεται: η πρώτη αρετή του καινούργιου ανθρώπου θα είναι η γαλήνη. Όσο γρηγορότερα αλλάζει ο κόσμος, τόσο αναγκαιότερη γίνεται η αρετή της γαλήνης. Είναι σαν ένας άνθρωπος να οδηγεί ταχύτατη αμαξοστοιχία· αν δεν κατορθώνει να διατηρεί την ψυχραιμία του, τη νηφαλιότητά του, είναι φυσικό να προκαλεί δυστυχήματα. Μέσα στον ταραγμένο και γεμάτο κινδύνους σύγχρονο κόσμο πρέπει να σπλίσουμε τα παιδιά μας με την αυτοκυριαρχία, που τα κάνει ικανά να υπερνικήσουν τις δυσκολίες, να περάσουν τα εμπόδια και να μην υποδουλωθούν στην επιτάχυνση: και τούτο θα γίνει με τη μεθοδική συγγυμνασία, τη συνάσκηση σώματος και ψυχής (γυμναστική και φιλοσοφία).

Η δεύτερη αρετή είναι η φαντασία. Σε έναν σταθερό κόσμο η λογική είναι η πρωταρχική ανάμεσα σ' όλες τις ιδιότητες· σ' έναν κινητό κόσμο, συνεχώς ανανεούμενο, πρέπει να είμαστε ικανοί να επινοούμε, να εφευρίσκουμε, να συνδυάζουμε, να λύνουμε τα προβλήματα που παρουσιάζονται σε κάθε περιοχή. Πρέπει να κρατούμε λοιπόν άγρυπνη την προσοχή των νέων ανθρώπων, πρέπει να τους μαθαίνουμε να έχουν «ιδέες».

Τρίτη αρετή είναι το συλλογικό πνεύμα. Το σύγχρονο τεχνικό σύμπαν απαιτεί την συνεργασία πολλών ατόμων. Οι λαμπρότερες επιδόσεις απομένουν στείρες, όταν εκείνος που τις κερδίζει δεν έχει την ικανότητα να τις συνδέσει με τις ανάλογες επιδόσεις των άλλων. Η ατομική πρωτοβουλία είναι πάντα πολύτιμη. Αλλά γίνεται αληθινά ωφέλιμη, όταν δε μεταμορφώνεται σε έκφραση ασηκτισμού, αλλά σε έκφραση αλληλεγγύης.

Αλλά πάνω απ' όλα μας χρειάζονται άνθρωποι ανθρώπινοι. Δηλαδή προικισμένοι με τη συνείδηση της ανθρωπιάς τους. Αυτή η συνείδηση της ανθρωπιάς είναι η πραγματική, η αληθινή παιδεία. Μήτε ο πολυμαθής μήτε ο ικανός να λάμψει μέσα σ' ένα κοινωνικό σύνολο μήτε ο κάτοχος μιας προνομιούχου αγωγής είναι ο αναμφισβήτητα μορφωμένος. Για τούτο είναι μάταιο να αντιπαραθέτουμε το τεχνικό σύμπαν, το σύμπαν της τεχνικής, στο σύμπαν της παιδείας. Το πρώτο δεν ακυρώνει το δεύτερο: ολωσδιόλου αντίθετα, το προϋποθέτει, το απαιτεί. Γιατί η τεχνική είναι καμωμένη για τον άνθρωπο. Και όταν το ανθρώπινο στοιχείο απουσιάζει, καμιά

σημασία δεν έχουν τα άλλα στοιχεία. Το πρόβλημα συνεπώς δεν είναι άλυτο: από τη μια μεριά πρέπει να δώσουμε στον νέο άνθρωπο όλες τις γενικές γνώσεις, που θα του χρησιμεύσουν στη ζωή, από την άλλη μεριά να τον προπαρασκευάσουμε έτσι ώστε να αποτελέσει τον μέλλοντα άνθρωπο.»

B ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

- **Εθελοντική δράση**
- **Ανιοδιοτελής προσφορά στον συνάνθρωπο**
- **Ενεργός συμμετοχή στα κοινά**
- **Ειρηνικές πορείες, διαμαρτυρίες**
- **Καταγγελτική στάση απέναντι σε φαινόμενα καταστρατήγησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων**
- **Συμμετοχή στο δημόσιο διάλογο- κοινωνικά δίκτυα για προβολή προβλημάτων- προτάσεις και ευαισθητοποίηση**

Επιμέλεια: Μαρία Λιπορδέζη & Βάσω Δεμίρη

Ευχόμαστε καλά αποτελέσματα!